

Prefaci de l'edició catalana

La nomenclatura zoològica és el sistema de noms científics que s'aplica a les unitats taxonòmiques d'animals actuals o extingits, en qualsevol nivell de la jerarquia espècie, gènere i família. No és una disciplina trivial, ja que permet determinar el nom vàlid de qualsevol unitat taxonòmica a què pertany un animal, però sense limitar la llibertat dels científics per a classificar els animals segons llurs criteris taxonòmics. El Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica ens dóna justament les normes que cal seguir per aconseguir-ho, amb la qual cosa esdevé un poderós instrument impulsor de l'estabilitat i la universalitat dels noms científics.

Conèixer les normes bàsiques de la nomenclatura zoològica contingudes en el Codi pot semblar un tema menor, que molts zoòlegs poden donar per sabut o per descomptat. D'altres segurament consideraran que el Codi és un enutjós conjunt de normes de consulta molesta, i es limitaran, simplement, a ignorar-lo i a copiar aproximadament els sistemes i estils que fan servir altres col·legues. És cert que el Codi recorda més un tractat de lleis, curull de redundàncies i ensopit de llegir, que no pas un llibre sobre animals, de prosa amable i estimulante. No és menys cert, però, que la consulta del Codi hauria de ser indefugible a l'hora de decidir quin nom taxonòmic emprar en cada cas particular.

La universalitat i, sobretot, l'estabilitat dels noms científics dels animals és un problema que ens hauria de preocupar a tots els especialistes. Els col·legues de disciplines biològiques de caire més experimental critiquen massa fàcilment els problemes d'estabilitat nomenclatural, quan ens pregunten sobre la vigència dels noms de les espècies sobre les quals treballen i quan ironitzen sobre el caràcter efímer d'alguns d'aquests noms. És clar que la inestabilitat nomenclatural perjudica el progrés de la zoologia, i que tot allò que faciliti les actituds crítiques del nostre col·lega biòleg experimental no contribueix gaire al prestigi de les disciplines més naturalistes.

La traducció al català de la quarta edició del Codi, l'última fins ara, pretén contribuir ensems a la difusió de les normes internacionals de nomenclatura entre els zoòlegs de parla catalana, a la presència del català en documents internacionals oficials i a la normalització de la nostra llengua en el camp científic. Val a dir que, ni el Codi de Strickland (1842), ni les *Règles internationales de la nomenclature zoologique* (1905), ambdues obres precursors del Codi actual, ni cap de les successives edicions del mateix Codi (*International Code of Zoological Nomenclature*, edicions del 1961, 1964, 1985 i 2000) no han estat mai traduïdes al català.

La història de la present edició catalana començà el novembre de 2001, quan hom discutí la conveniència de dur-la a terme al si de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans a proposta del membre

que subscriu aquest prefaci. La idea fou ben rebuda i va merèixer un clar suport dels membres presents, especialment de la doctora Mercè Durfort i dels doctors Carles Bas i Jordi Sans-Sabrafen, que defensaren el projecte amb entusiasme. Tot seguit, hom consultà el projecte a la Comissió Internacional de Nomenclatura Zoològica, amb seu al Museu d'Història Natural de Londres. El doctor Philip Tubbs, membre de l'esmentada Comissió i del Comitè de Redacció de la quarta edició del Codi, acollí la idea amb una gran simpatia, i indicà la pauta a seguir.

El gener de 2002 la Secció de Ciències Biològiques aprovà el pressupost per a fer la traducció del Codi al català, la qual fou enllestida pel qui subscriu el mes de novembre del mateix any. Les respostes a les consultes fetes en aquest període als doctors Miguel Ángel Alonso Zarazaga, traductor a l'espanyol de la quarta edició del Codi, i Enrique Macpherson, membre de la Comissió Internacional de Nomenclatura Zoològica, foren il·luminadores en molts sentits.

Al llarg de l'any 2003, l'Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics de l'Institut d'Estudis Catalans s'ha ocupat de la revisió lingüística i tipogràfica del manuscrit. En aquest sentit, escau subratllar l'excel·lent treball realitzat pel senyor Josep M. Mestres, que ha comptat amb l'ajut de la senyora Arantzazu Gorostiza. Des del punt de vista lingüístic i lexicogràfic, val a destacar l'esforç fet en la revisió del glossari, que vam comprovar que es podia complementar i adaptar al català sense trair el contingut i l'esperit del text oficial. Quant al contingut dels articles del glossari, s'han sistematitzat les marques de categoria gramatical i les remissions entre entrades, i s'han regularitzat les definicions d'acord amb els criteris lexicogràfics actuals, procurant mantenir íntegrament el sentit de cada accepció. A més, per a aquesta versió ha calgut fixar uns quants neologismes, amb el suport del Centre de Terminologia per a la Llengua Catalana (TERMCAT), que no figuren recollits en els diccionaris de referència. Podem esmentar, entre d'altres, *binom*, *binomial*, *hctografia*, *nomenclatural*, *tautonímia*, *trinomi*, *trinomial*.

Finalment, el text català ha estat sotmès a l'opinió de la Comissió Internacional de Nomenclatura Zoològica, mitjançant el seu representant, el doctor Andrew Wakeham-Dawson que s'ha dedicat a aquest tema de manera entusiasta i il·lusionada. El text aprovat per la Comissió esmentada és el que ara veieu estampat, i constitueix la versió catalana oficial del Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica. Escau confiar que esdevindrà una eina útil al servei dels zoòlegs de llengua catalana i agrair a les persones esmentades el suport i l'ajut rebuts.

XAVIER BELLÉS
Membre de la Secció de Ciències Biològiques
de l'Institut d'Estudis Catalans